

Dr. Öğretim Üyesi Melisa KONFİDAN

Piri Reis Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Deniz Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

**DENİZ ARAÇLARI
SORUMLULUK SİGORTASI
SÖZLEŞMESİ**

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	VII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIX
Giriş.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

DENİZ ARAÇLARI SORUMLULUK SİGORTASI SÖZLEŞMESİNİN ORTAYA ÇIKIŞI, SÖZLEŞMENİN TARAFLARI, KURULMASI VE SÖZLEŞMEYE UYGULANACAK KURALLAR

I. DENİZ ARAÇLARI SORUMLULUK SİGORTASI SÖZLEŞMESİNİN ORTAYA ÇIKIŞI.....	9
II. DENİZ ARAÇLARI SORUMLULUK SİGORTASI SÖZLEŞMESİNİN SİGORTA SÖZLEŞMELERİ SINIFLANDIRMALARI İÇİNDEKİ YERİ	15
III. SÖZLEŞMENİN TARAFLARI	18
A. Sigortacı	18
B. Sigorta Ettiren.....	26
IV. SÖZLEŞMENİN İLGİLİLERİ.....	27
A. Sigortalı.....	27
B. Zarar Gören.....	33
V. SÖZLEŞMENİN KURULMASI	34
A. Genel Olarak.....	34
B. Sözleşmenin Kurulmasına Yönelik İrade Açıklamaları	35
C. Sözleşmenin Kurulma Ânı ve Hükümlerinin Yürürlüğü.....	40
VI. SÖZLEŞMENİN BELGELENMESİ	42
VII. SÖZLEŞME YAPMA ZORUNLULUĞU	47
A. İsteğe Bağlı ve Zorunlu Sigorta Sözleşmeleri Ayrımı	47
1. Deniz Araçları Sorumluluk Sigortası Sözleşmesi Yapılması Bakımından Zorunluluk.....	48

2. İdarenin Yetkisi.....	52
3. Çift Taraflı Zorunluluk	54
4. Zorunlu Sigorta Sözleşmelerinin Yapılmasının Denetlenmesi.....	55
B. Sözleşmenin Türkiye’de Yapılmasında Zorunluluk ve İstisnalar.....	57
VIII.DENİZ ARAÇLARI SORUMLULUK SİGORTASI SÖZLEŞMESİNE UYGULANACAK KURALLAR.....	58
A. Genel Olarak.....	58
B. Sigorta Genel Şartları.....	60
1. Sigorta Genel Şartlarının Tanımı ve Özellikleri.....	60
2. Türk Borçlar Kanunu’nda Düzenlenen Genel İşlem Koşullarına İlişkin Denetimin Sigorta Genel Şartlarına Uygulanabilirliği.....	65
3. Türk Borçlar Kanunu’nunda Düzenlenen Genel İşlem Koşullarına İlişkin Hükümler ve Bu Hükümlerin Sigorta Genel Şartlarına Etkisi	67
a. Yürürlük Denetimi.....	67
b. Yorum Denetimi.....	72
c. İçerik Denetimi.....	73
4. Deniz Araçları Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları	77
a. Sigorta Genel Şartlarının Yenilenmesi İhtiyacı	77
b. Mevcut Düzenleme	80
C. Sigorta Özel Şartları	81
1. Sigorta Özel Şartları Kavramı ve Sigorta Özel Şartlarının Sigorta Genel Şartlarıyla Arasındaki İlişki.....	81
2. Klotların ve Kurallar Kitapçığının Sigorta Özel Şartı Mahiyeti.....	83
a. Klotlar	83
b. Kurallar Kitapçığı.....	84
D. Deniz Araçları Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Tarife ve Talimat Tebliği.....	85

İKİNCİ BÖLÜM
DENİZ ARAÇLARI SORUMLULUK SİGORTASI
SÖZLEŞMESİNDE SİGORTACININ
YÜKÜMLÜLÜKLERİ

I.	GENEL OLARAK.....	93
II.	BİLGİLENDİRME (AYDINLATMA) YÜKÜMLÜLÜĞÜ.....	93
	A. Kavram.....	93
	B. Taraflar.....	94
	1. Bilgilendirme Yükümlüsü.....	94
	2. Bilgilendirmenin Muhatabı.....	96
	C. İfanın Zamanı ve Kapsamı.....	97
	D. Poliçe Yenilemelerinde Yükümlülüğün Yerine Getirilmesi.....	100
	E. İspat Yükü.....	102
	F. Yükümlülüğün İhlâline Bağlanan Yaptırım.....	102
III.	SİGORTA POLİÇESİ DÜZENLEME VE VERME YÜKÜMLÜLÜĞÜ.....	111
	A. Poliçenin Hazırlanması ve İçeriği.....	111
	B. Poliçenin Sigorta Ettirene Verilmesinde Süre.....	115
	C. Yükümlülüğün İhlâline Uygulanacak Yaptırım.....	117
IV.	RİZİKO TAŞIMA BORCU.....	119
	A. Genel Olarak.....	119
	B. Riziko Kavramı ve Rizikonun Gerçekleşme Zamanı.....	120
	C. Sigorta Himayesinin Kapsamı.....	126
	1. Himaye Kapsamındaki Rizikolar.....	126
	a. Rizikonun Kişiler Bakımından Kapsamı.....	127
	(1) Gemi adamları.....	127
	i. Tanım.....	127
	ii. Gemi Adamları Bakımından Teminatın Kapsamı.....	130
	iii. Milletlerarası Düzenlemelerin Sigorta Teminatına Etkisi.....	133

iv. Teminatın Kapsamının Dışında Kalan Durumlar	140
(a) Gemi adamının Ölümü, Yaralanması veya Hastalanması Hadiselerinin Meydana Gelmesi Dışındaki Sebeplerle Sigortacıya Yöneltilen Yurda İade Talepleri	140
(b) Gemi Adamının Değerli Eşyasına İlişkin Talepler	141
(c) Diğer İstisnalar.....	141
(2) Yolcular.....	142
i. Tanım	142
ii. Yolcular Bakımından Teminatın Kapsamı	143
iii. Milletlerarası Düzenlemelerin Sigorta Teminatına Etkisi	148
iv. Teminatın Kapsamının Dışında Kalan Durumlar	154
(3) Diğer Kişiler	155
(4) Kaçaklar, Sığınmacılar ve Denizde Kurtarılan Kişiler	157
b. Rizikonun Deniz Hadiseleri Bakımından Kapsamı	158
(1) Çatma ve Temassız Hasar.....	158
i. Tanım ve Genel Olarak Çatma.....	158
ii. Teminatın Kapsamı	161
iii. Teminatın Kapsamının Dışında Kalan Durumlar	166
(2) Kirlilik.....	166
i. Genel Olarak Kirlilik ve Milletlerarası Sözleşmeler	166
(a) Tankerlerden Kaynaklanan Petrol Kirliliği.....	167
(b) Tankerler Dışındaki Gemilerden Kaynaklanan Yakıt Kirliliği.....	169
(c) Tehlikeli ve Zararlı Maddelerden Kaynaklanan Deniz Kirliliği.....	171

ii. Teminatın Kapsamı	172
iii. Teminatın Kapsamının Dışında Kalan Durumlar	175
(3) Enkazın Kaldırılması	176
i. Genel Olarak.....	176
ii. Teminatın Kapsamı	178
(a) Genel Olarak.....	178
(b) Milletlerarası Düzenleme	181
(aa) Uygulanma Alanı	181
(bb) Sorumluluk	183
(cc) Zorunlu Sigorta ve Doğrudan Dava Hakkı.....	183
(dd) Milletlerarası Düzenleme Gereğince Enkazın Kaldırılması.....	185
iii. Türk Hukukunda Enkazın Kaldırılması	186
(a) Limanlar Kanunu Tadili Öncesindeki Durum.....	186
(b) Limanlar Kanunu Tadili.....	188
(4) Çeki.....	190
(5) Müşterek Avarya.....	192
(6) Kurtarma.....	195
(7) İnsan Kurtarma.....	197
c. Rizikonun Kapsamındaki Diğer Hususlar	198
(1) Sabit veya Yüzer Eşyanın Zarar Görmesi	198
(2) Yük Hasarı.....	199
i. Genel Olarak Yük Hasarları ve Teminatın Kapsamı	199
ii. Yük Hasarlarından Kaynaklanan Zararların Teminat Harici Bırakıldığı Hâller	200
(a) Sigortalı Gemide Taşınan Yükün Türü	200
(b) Taşıma Sözleşmelerine İlişkin İstisnalar	202
(c) Sapma	204
(3) Ceza Masrafları.....	205
(4) Dava ve Say Masrafları	206

(5) Karantina Masrafları.....	207
(6) Sigortacının Takdir Yetkisini Kullandığı Hâller	208
2. İstisnalar ve Sınırlamalar.....	210
a. Teminattan İstisna Edilen Hâller	212
(1) Diğer Sigortalarla Teminat Altında Olan Rizikolar.....	213
i. Tekne, Yük ve İlgili Diğer Sigortalar	214
ii. Harp ve Benzeri Rizikolara İlişkin Sigortalar ...	214
(2) Radyoaktif Bulaşma ve Nükleer Rizikolar	216
(3) Hukuka Aykırı, Ambargoya Tâbi, Tehlikeli Ticarete İlişkin İstisnalar	217
(4) Deniz Harici Personele İlişkin İstisnalar	217
(5) Kast ve Pervasızca Hareket	218
b. Teminatın Sınırlandırılması	221
(1) Milletlerarası Düzenlemeler Kapsamında Teminatın Sınırlandırılması	221
(2) Muafiyet.....	224
(3) Zamanaşımı.....	226
i. Genel Olarak.....	226
ii. Sürelerin Başlangıcı	227
iii. Zarar Görenin Talepleri ve Diğer Talepler Ayrımı.....	228
3. Zarar ve Riziko Arasındaki Nedensellik Bağı	233
V. GİDERLERİ ÖDEME BORCU	236
VI. TAZMİNAT ÖDEME BORCU	241
A. Genel Olarak.....	241
B. İfa Şekli ve Zamanı.....	242
1. İfa Şekli.....	242
2. İfa Zamanı ve Muacceliyet	245
3. Sigorta Tazminatını Ödeme Borcunun Muaccel Olmasının Sonuçları.....	247
C. Kısmi Tazminat Ödemeleri.....	250

D. Zarar Görenin Sigortacıya Doğrudan Başvuru İmkânı.....	252
1. Genel Olarak.....	252
2. İngiliz Hukukunda Zarar Görenin Sigortacıya Doğrudan Başvuru İmkânı.....	253
3. Zarar Görenin Doğrudan Başvuru İmkânına İlişkin Örnek Mahkeme Kararları.....	258
a. “Yusuf Çepnioğlu” Kararı.....	258
b. “Assens Havn” Kararı.....	261
4. Değerlendirme.....	264
5. Türk Hukukunda Zarar Görenin Doğrudan Dava Hakkı	267
a. Genel Olarak.....	267
b. Türk Hukukuna Tâbi Olarak Kurulan Deniz Araçları Sorumluluk Sigortası Sözleşmelerinde Zarar Görenin Doğrudan Dava Hakkı.....	269
c. Zarar Görenle İlişki.....	270
(1) Zarar Görenle İlişkide Süreler	270
(2) Zarar Görenle İlişkide İfa Yükümlülüğü.....	271
E. Takas.....	274
F. Halefiyet	275
1. Halefiyetin Tanımı ve Şartları.....	275
2. Sorumluluk Sigortalarında Halefiyetin Özel Olarak Düzenlenmesi.....	277
3. Hakları İhlâl Edici Davranış.....	283

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DENİZ ARAÇLARI

SORUMLULUK SİGORTASI SÖZLEŞMESİNDE SİGORTA ETTİRENİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

I. GENEL OLARAK.....	285
II. SİGORTA ETTİRENİN PRİM ÖDEME BORCU.....	285

A. Prim Kavramı.....	285
B. Prim Belirlenmesi.....	286
C. Prim Borçlusu.....	287
D. İfa Yeri.....	287
E. İfa Şekli.....	288
F. İfa Zamanı.....	289
G. Temerrüt.....	290
III. SİGORTA ETTİRENİN GÖREVLERİ.....	293
A. Genel Olarak.....	293
B. Beyan Görevi.....	296
1. Sözleşme Öncesinde Beyan Görevi.....	297
(a) Görevin Yerine Getirilmesi.....	297
(b) Yaptırım.....	301
2. Sözleşme Süresi İçerisinde Beyan Görevi.....	306
(a) Görevin Yerine Getirilmesi.....	306
(b) Yaptırım.....	309
3. Rizikonun Gerçekleştiği Takdirde Beyan Görevi.....	312
(a) Görevin Yerine Getirilmesi.....	312
(b) Yaptırım.....	316
C. Bilgi Verme ve Araştırma Yapılmasına İzin Verme Görevi.....	317
1. Görevin Yerine Getirilmesi.....	317
2. Yaptırım.....	318
D. Zararı Önleme, Azaltma ve Sigortacının Rücu Haklarını Koruma Görevi.....	319
E. Sigorta Sözleşmesinde Öngörülen Görevlerin Yerine Getirilmesi.....	325
SONUÇ.....	329
KAYNAKÇA.....	337